

Tweedelijns klauwzorg

Rundveedierenarts Jan Lievaart richtte eind 2013 samen met Marcel Drint en Gerben Meerema het Nederlands Klauwgezondheidscentrum op. Zij willen de klauwen op de melkveebedrijven beter maken en de kennis over klauwgezondheid bij veeartsen en veehouders op een hoger plan brengen. Hoe doen zij dat?

FRANK DE VRIES

“Ruim 11 procent van de Nederlandse koeien wordt afgevoerd vanwege de klauwen”, weet rundveedierenarts Jan Lievaart uit het Overijsselse Bathmen. Samen met de collega-rundveedierenartsen Marcel Drint en Gerben Meerema richtte hij eind 2013 het Nederlandse Klauwgezondheidscentrum op ter verbetering van de klauwgezondheid. Lievaart: “We bekappen en geven adviezen, lezingen en workshops, maar doen ook onderzoek met anderen.”

‘We moeten iets doen’

Dierenarts Drint riep al tien jaar geleden: ‘We moeten iets doen aan die ongezonde klauwen’. Lievaart werkte van 2007 tot 2011 als docent aan de Charles Stuart universiteit in Australië. Kort na terugkomst in Nederland begon het brainstormen over het opzetten van een centrum voor het verbeteren van de klauwen van melkkoeien. Lievaart: “We zijn zelf dierenarts en willen puur vanuit de praktijk werken. Niks geen theoretische modellen, maar juist gedacht vanuit de koe en de melkveehouder.” Zo begon in september 2013 hun centrum, gericht op het fysiek bekappen, het geven van adviezen, het doen van toegepast onderzoek en het organiseren van workshops en lezingen. Lievaart: “Om het aantal koeien met klauwaandoeningen te verminderen, willen we als Klauwgezondheidscentrum juist de preventie benadrukken. Veel onderzoeken, adviezen en middelen

voor klauwgezondheid zijn gericht op de beste behandelmethodes en minder op het voorkomen van aandoeningen.”

Op het melkveebedrijf

Wanneer een dierenarts of een veehouder de hulp inroept van het Klauwgezondheidscentrum, worden op het bedrijf als eerste alle koeien rondom bekap. Lievaart: “We hebben een eigen online softwareprogramma gemaakt en daarin zetten we per koe onze bevindingen over de klauwen.” Zo’n vier dagen na dit bekaptraject komt iemand van het centrum terug op het bedrijf om alle probleemgevallen nader te behandelen. Vervolgens volgt een begeleidingsplan voor de boer met daarin een uitspraak van de bevindingen tijdens het bekappen en een klauw-advies voor de komende maanden. Zes maanden later wordt weer bekap, door het centrum of door de koepedicure en soms door de veehouder zelf. Omdat het centrum het welzijn van mens en dier erg belangrijk vindt, heeft het een Deense bekapbox aangeschaft, een investering van een slordige 40.000 euro.

Signalen

De vraag is of melkveehouders zelf veel kunnen doen aan de klauwgezondheid. “Ja”, zegt Lievaart, “en vaak kun je dat al doen door je ogen goed de kost te geven.” Zo wijst het staan van het merendeel van een koppel koeien in een stal vaak op een

slecht ligbed of op boxen die slecht zijn afgesteld. “Koeien moeten minstens 12 uur en liefst meer per 24 uur liggen. Te veel staan is met name funest voor de zolen, er ontstaan dan meer zoolbloedingen.” Om een goede indruk te krijgen van de relatie tussen staan en liggen op een bedrijf, biedt het Klauwgezondheidscentrum sensoren aan. “We geven boeren dan tien sensoren die ze bij tien koeien om de voorpoot moeten doen. Vooral als we te veel zoolbloedingen tijdens onze bekapronde constateren. Na een week dragen lezen we die sensoren uit met speciale software en dat geeft een goed beeld van het sta- en liggedrag van de betreffende koeien. Vier maanden geleden zijn Lievaart en zijn collega’s begonnen met deze sensortechnologie, oorspronkelijk afkomstig uit de watertechniek. “Klauwbekappen is nummer één in onze aanpak, maar daarin zit niet onze meerwaarde; die zit in een goed advies, preventieve maatregelen en in het bedenken van nieuwe innovaties. Zo denkt het trio ‘Klauwexperts’ nu na over het ideale voetbad. “We zien dat met name bij de robotmelkers het inbouwen van een geschikt voetbad op problemen kan stuiten. Het bad mag zeker niet te kort zijn want dan heeft het geen effect op de klauwen.” Naast het liggedrag van de koeien kun je met het blote oog allerlei gerelateerde afwijkingen aan koeien zien zoals beschadigde hakken, heupen of knieën.”

V.l.n.r. Jan Lievaart, Gerben Meerema en Marcel Drint.
FOTO: KLAUWGEZONDHEIDSCENTRUM

Voorkomen

Lievaart ziet nog op te veel bedrijven dat zijn hulp pas wordt ingeroepen als het water de boer aan de lippen staat. “Kreupel koeien wil je natuurlijk niet in je stal hebben, maar de fase vóór de echte kreupelheid, die is juist zo belangrijk.” Hoewel Lievaart vindt dat de invloed van voeding op klauwgezondheid nogal eens wordt overschat, wil hij dit onderwerp ook niet wegwuiven. “Natuurlijk is een goede voeding een must voor het hebben van gezonde klauwen, maar met een handje mineralen over het voer los je tekortkomingen echt niet op.” Naast problemen in de stal, zoals korte draaicirkels en te weinig ruimte tussen voerhek en boxen, is het ligbed van enorm belang om de klauwen gezond te houden.

“Koeien moeten vaak op beton lopen, dus een ideale ligplaats helpt echt.” Lievaart wijst in zijn preventieplannen op de verschillende ziektes. “Mortellaro zie ik erg vaak, maar daarin onderscheiden we vier stadia. Elk stadium vereist een andere aanpak en preventieplan.” Over vijf jaar wil het Klauwgezondheidscentrum een landelijk platform zijn waar kennis en kunde van klauwgezondheid samenkomen. “Wij blijven pionieren om dingen te bedenken, in de stal of voor de veehouder die de klauwgezondheid een nieuwe impuls wil geven.” Het Klauwgezondheidscentrum rekent 12 euro per koe voor een rondombekap-behandeling inclusief advies of werkt met uurtarief. “We willen ook nog meer scholen

gaan betrekken bij ons centrum via het geven van cursussen aan studenten en veehouders. Verkeerde klauwen voel je als veehouder in je portemonnee door minder melk en een slechtere vruchtbaarheid en meer uitstoot, maar de koe zelf voelt het in haar klauwen En dat mag ook niet.”